

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa og Nordamerika

EUK, sagsnr: 2014-18556
Den 6. november 2014

Rådsmøde (udenrigsanliggender inkl. forsvar) den 17.-18. november 2014

SAMLENOTAT

1. Ebola	2
2. Ukraine	5
3. Mellemøsten/Gaza	8

1. Ebola

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Udenrigsrådet forventes at have en generel drøftelse af status for udbruddet af ebola i Vestafrika samt EU's respons i lyset heraf. Der forventes vedtaget rådskonklusioner.

2. Baggrund

Ebolaepidemien i Vestafrika er ved at udvikle sig til en krise med sammenbrud af sundhedssystemerne og med meget store humanitære, økonomiske og sikkerhedsmæssige implikationer. Hvis ikke der hurtigt og massivt bliver sat ind for at inddæmme epidemien, vil den komme til at koste yderligere tusindvis af menneskeliv i Vestafrika. Dertil har Verdensbanken netop vurderet, at epidemien vil kunne komme til at koste ca. 32,6 mia. USD.

Der er bred international konsensus om behovet for en hurtig og massiv indsats for at inddæmme Ebola-epidemien i Vestafrika. Antallet af bekræftede og mistænkte ebola-tilfælde er pr. 29. oktober 13.676 smittede og 4.910 døde i de tre mest berørte lande Guinea, Liberia og Sierra Leone. WHO vurderer imidlertid, at omfanget af udbrud i form af det officielle antal døde og smittede er meget undervurderet. Ifølge WHO er den kritiske måldato for den internationale indsats p.t. den 1. december, hvor man gerne skal 1) have kapacitet på plads til behandling af 70 pct. af de smittede på en forsvarlig måde og 2) sikre, at 70 pct. af begravelser af ebola-inficerede finder sted uden yderligere smitterisiko. Dette er forudsætningen for at vende udviklingen. Når dette mål ikke, kan man stå overfor stigninger i størrelsesordenen 10.000 nye tilfælde pr. uge. Nigeria og Senegal blev officielt erklæret ebola-frit hhv. den 20. og 17. oktober.

Den internationale indsats

I forlængelse af Sikkerhedsrådsresolution 2177 af 18. september har FN etableret en mission til håndtering af ebola-krisen, United Nations Mission for Ebola Emergency Response (UNMEER), med base i Ghana. FN arbejder i kampen mod ebola gennem fem spor: Stoppe spredningen, behandle de smittede, sikre essentielle services, bevare stabiliteten og forebygge spredning til flere lande. FN har udsendt en appel om at rejse finansiering på 1 mia. USD til indsatsen mod ebola i den nyoprettede FN Ebola Response Multi-Partner Trust Fund.

EU's ebola-indsats blev drøftet på Udenrigsrådet den 20. oktober og på Det Europæiske Råd den 23.-24. oktober. På mødet i Det Europæiske Råd udmeldte medlemsstaterne tilsagn om øget bidrag, hvilket vil bringe den samlede støtte fra EU og medlemsstaterne op på 1 mia. EUR. Medlemsstaterne forpligtede sig desuden til at øge udsendelsen af sundhedspersonale til regionen. Medlemsstaterne og Kommissionen nåede også til enighed om at garantere passende pleje af internationalt sundhedspersonale inden for rammerne af de tilgængelige ressourcer, så de modtager den behandling, de behøver, herunder gennem medicinsk evakuering.

Danmark har modtaget konkrete anmodninger fra UK og USA om dansk støtte til den internationale ebola-indsats, herunder omhandlende finansiel støtte, sundhedspersonale og evakueringskapacitet.

Danske bidrag

Et styrket dansk bidrag til ebola-indsatsen blev meldt ud af statsministeren forud for Det Europæiske Råd den 23. -24. oktober 2014. Bidraget indeholder følgende elementer:

1. Yderligere finansiel dansk støtte til ebola-indsatsen på op til 115 mio. kr., der finansieres gennem eksisterende humanitære midler samt omprioriteringer af udviklingsbistanden. Det vil blandt andet blive fordelt med 30 mio. kr. til humanitære indsatser. 30 mio. kr. til FN's multidonortrustfond og 30 mio. kr. til Verdensbankens ebola-trustfond. Derudover vil Danmark støtte ebola-indsatsen for at styrke beredskabet i Danmarks prioritetslande i Vestafrika, herunder i Ghana og Mali.
2. Danmark arbejder på at stille et dansk sundhedsfagligt personelbidrag til rådighed for den britiske indsats, der er under opbygning i Sierra Leone, eller for en anden lignende indsats ledet af FN eller USA i Sierra Leone eller Liberia.
3. Der stilles via Beredskabsstyrelsen en såkaldt base camp med plads til op til 60 personer samt træningsfaciliteter til rådighed for udsendte sundhedsmedarbejdere i Sierra Leone.

Danmark havde hidtil bevilget ca. 74 mio. kr. til indsatsen mod ebola, herunder bl.a. 10 mio. kr. til støtte for FN's luftbro og 20 mio. kr. til styrkelse af ebolaberedskabet i Ghana, op til 20 mio. kr. til en maritim Roll On/Roll Off kapacitet (dvs. søtransport) fx til transport af nødhjælpsmateriel, op til 10 mio. kr. til oprettelse af indkvarteringsfaciliteter til internationalt sundhedspersonale samt et øremærket humanitært bidrag på 20 mio. kr. til WHO's ebola-aktiviteter. Danmarks samlede bidrag til ebolaindsatsen er nu på 190 mio. kr.

3. Formål og indhold

Udenrigsrådet forventes at have en generel drøftelse af status for udbruddet af ebola i Vestafrika samt EU's respons i lyset heraf.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen af ebola forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er blandt medlemslandene enighed om og bekymring for den meget alvorlige situation, som ebola-udbruddet i Vestafrika har affødt.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen er bekymret over ebola-udbruddet og dets konsekvenser. Regeringen støtter derfor op om en aktiv rolle for såvel FN som EU i håndteringen af ebola-udbruddet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen er senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 10. oktober 2014.

2. Ukraine

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Der forventes en generel drøftelse af udviklingen i Ukraine med særlig fokus på implementeringen af Minsk-aftalen, den humanitære situation og den politiske udvikling i lyset af parlamentsvalget og de uautoriserede "lokalvalg" i de separatistkontrollerede områder. Desuden forventes en drøftelse af Ruslands adfærd, EU's sanktioner og gennembruddet i de trilaterale gasforhandlinger mellem EU, Rusland og Ukraine.

2. Baggrund

På EU-udenrigsministtermødet den 20. oktober 2014 var der enighed om, at udviklingen ikke tilsagde en ændring af EU's sanktioner. Dette blev genbekræftet under stats- og regeringsledernes møde i Det Europæiske Råd den 23. oktober. EU står fortsat klar til at ændre, suspendere eller ophæve sanktionerne helt eller delvist, hvis situationen tilsiger det.

Implementeringen af Minsk-aftalen står stadig centralt i bestræbelserne på at opnå en politisk løsning på konflikten. Trods løbende brud på våbenhvilen langs kontaktlinjen mellem separatisterne og de ukrainske sikkerhedsstyrker, er kamphandlingerne væsentlig under niveauet fra august 2014. Der er også sket fremskridt i udvekslingen af fanger, ligesom der sker gradvise fremskridt i udvikelsen af OSCEs særlige monitoreringsmission i Ukraine (OSCE SMM). I slutningen af oktober indsatte OSCE SMM således sine første overvågningsdroner nær havnebyen Mariupol i det sydøstlige Ukraine. Der udestår dog fortsat væsentlige udfordringer i implementeringen af Minsk-aftalen. Separatisterne og Rusland blokerer fortsat for en effektiv grænsekontrol understøttet af OSCE-overvågning. Imens fortsætter strømmen af materiel og våben indover grænsen til de separatistkontrollerede områder. Separatisterne har også nægtet at anerkende en lovpakke vedtaget af det ukrainske parlament, der blev udarbejdet i tråd med Minsk-aftalen for at tildele de separatistkontrollerede områder midlertidigt selvstyre.

Mens kamphandlingerne er reduceret, er udviklingen i Ukraine fortsat præget af en alvorlig humanitær situation. FN anslog den 10. oktober 2014, at antallet af internt fordrevne i Ukraine var over 400.000 (sammenlignet med ca. 139.000 start august og ca. 295.000 slut september). Samtidig anslog FN, at ca. 425.000 var flygtet til nabolande, mens i alt 5,1 mio. mennesker var bosat i konfliktberørte områder i Ukraine (sammenlignet med 3,9 mio. medio august). Den væsentligste udfordring for en effektiv humanitær indsats er manglende adgang til de værst ramte konfliktområder i det østligste Ukraine. Pro-russiske separatister nægter fortsat at give ukrainske myndigheder og internationale humanitære organisationer sikker adgang.

Den 26. oktober 2014 afholdt Ukraine parlamentsvalg. I en foreløbig rapport udstedt af OSCE's valgobservatørmission den 27. oktober 2014 var vurderingen, at valgdagen forløb roligt og med få, isolerede sikkerhedsincidenter. Valgdeltagelsen anslås til 52,4 pct. Det er under landsgennemsnittet på 58 pct. for de seneste tre valg. Den foreløbige vurdering i OSCE og EU er, at parlamentsvalget i vid udstrækning levede op til europæiske standarder. Ifølge OSCE har den ukrainske valgkommission arbejdet upartisk og effektivt, valgkampen var åben og præsenterede vælgerne for reelle valg, og valgprocessen levede op til basale principper. Sammenlignet med Ukraines

parlamentsvalg i 2012, er der tegn på væsentlig færre uregelmæssigheder, der kan give anledning til mistanke om valgsvindel. Dog er der fremkommet anklager om stemmekøb, som aktuelt undersøges, ligesom der i dagene op til valget var tilfælde af intimidering af og vold mod kandidater og valgtilforordnede.

Alt tyder på en klar sejr til landets pro-europæiske kræfter. Præsident Porosjenkos nyetablerede parti, Porosjenko Blok, og premiereminister Jatsenjuks parti, Folkefronten, ventes at blive parlamentets to største partier. Det er sandsynligt, at disse to pro-europæiske partier sammen med et mindre parti, Selvhjælpspartiet, vil kunne danne et flertal i parlamentet. I det lys forventes den kommende regering at fortsætte en pro-europæisk, reformorienteret linje.

En stor del af parlamentets pro-russiske, tidligere Janukovitj-støtter ventes at miste deres mandat. Det skyldes ikke mindst, at parlamentsvalget ikke kunne blive gennemført på Krimhalvøen og i de separatistkontrollerede områder i Luhansk og Donetsk. I stedet afholdt separatisterne – trods stærke protester fra præsident Porosjenko – egne ”lokalvalg” den 2. november 2014 til bl.a. ”præsidentembedet” uden om ukrainsk lov og uden inddragelse af ukrainske myndigheder. EU og USA har meldt helt klart ud, at de ikke vil anerkende ”valgene”, og at skridtet kan underminere Minsk-processen. I kontrast har Rusland anerkendt ”valgene”.

Den 31. oktober 2014 lykkedes det at opnå en midlertidig aftale om russiske gasleverancer til Ukraine. Aftalen gælder til og med marts 2015. Gennembruddet kom efter intense trilaterale forhandlinger mellem Rusland, Ukraine og EU. Energikommissær Oettinger, som i høj grad har drevet forhandlingerne frem, udtalte ifølge international presse efter aftalens indgåelse, at aftalen var ”måske det første glimt af et mere afslappet forhold mellem de to nabolande”. Dermed ventes de russiske gasleverancer til Ukraine nu genoptaget – fire og en halv måned efter, at Rusland den 16. juni 2014 afbrød gasleverancerne til Ukraine.

3. Formål og indhold

Der forventes en generel drøftelse af udviklingen i Ukraine med særlig fokus på implementeringen af Minsk-aftalen, den humanitære situation og den politiske udvikling i lyset af parlamentsvalget og de uautoriserede ”lokalvalg” i de separatistkontrollerede områder. Desuden forventes en drøftelse af Ruslands adfærd, EU’s sanktioner og gennembruddet i de trilaterale gasforhandlinger mellem EU, Rusland og Ukraine.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen af Ukraine forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Ikke relevant.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er blandt EU-landene bred enighed om at bakke op om implementeringen af Minsk-aftalen i bestræbelserne på at finde en politisk løsning. Herudover er der enighed om at fastholde presset på Rusland for at medvirke til at nedtrappe den anspændte situationen i det sydøstlige Ukraine og efterleve Minsk-aftalen, samt at fastholde ikke-anerkendelsespolitikken overfor Ruslands ulovlige forsøg på annektering af Krim. På udenrigsrådet forventes der desuden bred enighed om, at EU skal stå klar til at ændre, suspendere eller ophæve sanktionerne helt eller delvist, hvis situationen tilsiger det. Endeligt ventes bred støtte til, at der sikres fuld og sikker adgang til MH17-nedstyrtningsstedet således, at undersøgelserne af flystyrtet kan fuldføres.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side følges udviklingen i Ukraine tæt. I samarbejde med vores EU-partnere og det øvrige internationale samfund vil vi fra dansk side fortsat lægge vægt på aktivt at sikre en politisk løsning på krisen. Der bakkes op om implementeringen af Minsk-aftalen. Der lægges vægt på, at EU står sammen om at sikre den rette balance mellem politisk dialog og pres overfor Rusland. Fra dansk side bakkes fuldt op om de målrettede økonomiske sanktioner mod Rusland. Det anses som afgørende, at enigheden i EU om sanktionerne mod Rusland bevares.

Fra dansk side finder man den forværrede humanitære situation i det østligste Ukraine bekymrende. Der bakkes op om en humanitær indsats, herunder et evt. russiske bidrag, såfremt en sådan indsats finder sted med ukrainsk accept, gennemføres af internationale humanitære organisationer og sker i overensstemmelse med internationale konventioner og praksis for nødhjælpsarbejde. Der lægges vægt på, at der sikres fuld og sikker adgang til området, hvor MH-17 styrtede ned således, at undersøgelserne af flystyrtet kan færdiggøres.

Fremadrettet er det vigtigt at sikre stabilitet og Ukraines nationale enhed gennem en inklusiv politisk proces, reformer og decentralisering. Det vil være et vigtigt signal til de mange russisktalende ukrainere i det østlige og sydlige Ukraine. EU skal i samarbejde med internationale partnere også bidrage til at stabilisere Ukraines økonomi. Regeringen støtter også fortsat den aktive ikke-anerkendelsespolitik overfor Ruslands ulovlige annektering af Krim.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen er senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 10. oktober 2014.

3. Mellemøsten/Gaza

KOM-dokument foreligger ikke

Revideret notat.

1. Resumé

Rådet ventes at drøfte den mellemøstlige fredsproces i lyset af de suspenderede fredsforhandlinger mellem Israel og Palæstina og den seneste udvikling i regionen.

2. Baggrund

Det forventes, at Rådet vil drøfte den aktuelle situation i forholdet mellem Israel og palæstenserne bl.a. på baggrund af de seneste uroligheder i Østjerusalem og situationen vedrørende Gaza. Cairo-konferencen om Palæstina, genopbygning af Gaza, blev gennemført den 12. oktober 2014. Egypten, Norge og Palæstina havde arrangeret konferencen for at adressere finansielle og andre, herunder politiske, behov for palæstenserne efter Gaza-konflikten. Det internationale bidrag hertil blev på konferencen opgjort til et beløb på USD 5,4 mia. Beløbet omfatter perioden 2014-17 og indbefatter de samlede tilsagn fra donorkredsen til såvel den umiddelbare humanitære bistand til - i første række - civilbefolkningen i Gaza, den mere langsigtede genopbygning af Gaza samt den forventede støtte til det samlede Palæstina som helhed. Danmark gav på dette grundlag på konferencen principtilsagn på Euro 147 mio. for perioden 2014-17.

De politiske hovedbudskaber på konferencen centreredes om nødvendigheden af at undgå flere tilsvarende konferencer om Gaza. Parterne måtte finde en langsigtet løsning både på våbenhvileforhandlingerne om Gaza og i forhold til en fredsløsning mellem Israel og Palæstina. USA's udenrigsminister, John Kerry, udtrykte i sit indlæg amerikansk villighed til igen at se på mulige fredsforhandlinger mellem palæstenserne og israelerne, såfremt parterne selv var parate. De uafsluttede forhandlinger i Cairo mellem Israel og palæstenserne om en holdbar våbenhvile vedrørende Gaza skulle have været genoptaget ultimo oktober, men de er blevet udsat på egyptisk foranledning, efter over 30 egyptiske soldater blev dræbt og mange såret ved et bombeangreb i det nordlige Sinai.

Regeringen har ultimo oktober bevilget yderligere 25 mio. kr. i humanitær bistand til Gaza. Danmark har tidligere i 2014 allokeret 36,5 mio. kr. til humanitære indsatser i Palæstina og for palæstenserne i regionen. Dertil kommer et kernebidrag på 90 mio. kr. til FN's Organisation for Palæstinaflygtninge (UNRWA).

Situationen i Østjerusalem er yderst anspændt efter en række nylige israelske bosættelsesudmeldinger omfattende Østjerusalem. I palæstinensiske bydele af Østjerusalem har man over sommeren kunne observere en stigning i sammenstød mellem unge palæstenserne og israelske sikkerhedsstyrker, ligesom letbanen, som forbinder Østjerusalem, herunder de israelske bosættelser, med Vestjerusalem har været udsat for hærværk næsten dagligt. Også begivenhederne på Haram al-Sharif/Tempelbjerget og indflytningen af jødiske bosættere i den palæstinensiske bydel Silwan tæt på Haram al-Sharif, har udløst reaktioner over hele det palæstinensiske spektrum.

3. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte den mellemøstlige fredsproces i lyset af den seneste udvikling, herunder hvorledes EU sammen med USA bedst kan støtte fredsprocessen fremadrettet i lyset af den spændte situation.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen af Mellemøsten/Gaza forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Ikke relevant.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være enighed blandt medlemslandene om behovet for en fortsat aktiv og bredspektret EU-indsats i samarbejde med internationale og regionale aktører med det hovedsigte at støtte fredsforhandlinger.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter fuldt ud en aktiv rolle for EU i samarbejde med relevante internationale partnere, herunder i særdeleshed USA. Målet med EU's bestræbelser er overordnet at understøtte mulighederne for en snarlig genoptagelse af fredsforhandlingerne med henblik på realiseringen af en to-stats-løsning. Det er vigtigt, at der kommer et perspektiv for alle parter - for palæstinenserne i Gaza om en normalisering af livsvilkår, og for israelere en sikkerhed mod raketangreb mv. fra Gaza. Perspektivet for en to-statsløsning vil dermed også komme på dagsordenen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 10. oktober 2014.